

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์. 2545. ภาษาไทยคือหัวใจความเป็นไทย : การเมืองชาติพันธุ์และการปฏิบัติเกี่ยวกับสังคมไทย. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเรื่องภาษาศาสตร์ ภาษาไทย-ไทย. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จิตร ภูมิศักดิ์. 2519. ความเป็นมาของคำสยาม "ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ. กรุงเทพฯ : โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
- จารุวรรณ พรหมวัง. 2536. การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมบางประการของไทยลื้อ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. 2546. แนวการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ 3 สมัย. เอกสารประกอบการประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยา ครั้งที่ 2 เรื่อง ชาติและชาติพันธุ์. 26-29 มีนาคม 2546. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. กรุงเทพฯ
- ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ . 2545. ภาษาไทยหลากหลายสำเนียง : ความรู้ความเข้าใจที่ผู้วางแผนนโยบายภาษาของชาติควรทราบ . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- बारमेศ วรรณลัย. 2545. ไทยวน . เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่องก้าวใหม่พิพิธภัณฑ์ หริภุญไชย. 19 กันยายน 2545. สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ. กรมศิลปากร
- ประพนธ์ จันทวิเทศ. 2532. ภาษาหลายภาษาในบ้านหนองอารีและบ้านลาวเดิม ตำบลดินแดง อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญสุภา สุขคตะ. ภัณฑารักษ์ประจำพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ หริภุญไชย. สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2545.
- เพ็ญสุภา สุขคตะ. 2546. ปุ่มหลังรามัญประเทศ : มอญอดีตที่ยิ่งใหญ่แห่งอุษาคเนย์. ในเอกสารประกอบการเสวนาโครงการพิพิธภัณฑ์สู่ประชาชน, หน้า 1-5. 7 มีนาคม 2546 ณ วัดเกาะกลาง บ้านหนองดู่ จังหวัดลำพูน

- เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์. 2525. ภาษาถิ่นตระกูลไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิลเลียม คิลฟตัน ดอดด์ . 2512. ประมวลงานค้นคว้าเรื่องชนชาติไทย. แปลโดย พันเอกหลวงจิตรวาทการ. กรุงเทพฯ : บริษัทกรุงเทพวัฒนมุข จำกัด
- วิลักษณ์ ศรีป่าซาง. 2536. คนยอบบ้านเหล่าตู๋ : ชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ และ เอกลักษณ์. ลำพูน.(ม.ป.ท.)
- สุรพล ดำริห์กุล. 2542. ล้านนา : สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : รุ่งอรุณพลับลิชชิง.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. 2545. แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย. วารสารภาษาและวัฒนธรรม ปีที่ 21 ฉบับที่ 1, หน้า 5-35. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
- แสวง มาละแซม. 2544. คนยอย้ายแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำพูน. 2541. มรดกทางวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน : ภาษาและวรรณกรรม. ลำพูน : กระทรวงศึกษาธิการ (อัครลำเนา)
- ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพชาวเขาจังหวัดลำพูน. 2545. สรุปข้อมูลชาวเขาประจำปี 2545. ลำพูน : กระทรวงมหาดไทย
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2530. คำจำกัดความศัพท์ในภาษาศาสตร์สังคม. รายงานเสนอฝ่ายวิจัยภาควิชาภาษาศาสตร์. คณะอักษรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2545. ภาษาในสังคมไทย:ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานจังหวัดลำพูน. 2546. เอกสารบรรยายสรุปและข้อมูลจังหวัดลำพูน. ลำพูน : กระทรวงมหาดไทย

Smalley, William A. 1984. *Linguistic Diversity and National Unity : Language Ecology in Thailand*. Chicago: The University of Chicago Press.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจงเกี่ยวกับภาคผนวก

ภาคผนวก ประกอบด้วย 5 ภาคผนวกย่อยดังนี้

ภาคผนวก ก: ข้อมูลจังหวัดลำพูน

ภาคผนวก ข: แผนที่จังหวัดลำพูน

ภาคผนวก ค: แบบสอบถาม

ภาคผนวก ง: รายละเอียดเกี่ยวกับผู้บอกภาษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดลำพูน

1. ประวัติความเป็นมา

จังหวัดลำพูน เดิมชื่อเมืองหริภุญไชย เป็นเมืองสำคัญที่สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 13-14 จึงเป็นเมืองโบราณที่มีอายุเก่าแก่ประมาณ 1,340 ปี ตามพงศาวดารโยนกและตำนานที่เล่าสืบต่อกันถึงการสร้างเมืองหริภุญไชย สามารถแบ่งเป็น 6 ยุคได้แก่

1.1 ยุคพระนางจามเทวี

ประมาณต้นพุทธศตวรรษที่ 13 ฤาษีวาสุเทพเป็นผู้เกณฑ์พวกรชนเชื้อชาติมอญมาสร้างเมืองหริภุญไชยในปีพ.ศ. 1205 บริเวณพื้นที่ระหว่างแม่น้ำสองสายคือแม่น้ำกวงและแม่น้ำปิง เมื่อมาสร้างเสร็จแล้วจึงได้ส่งทูตไปเชิญพระนางจามเทวีพระราชธิดากษัตริย์เมืองละโว้มาเป็นปฐมกษัตริย์ปกครองเมืองหริภุญไชย หลังจากมีการสู้ราชวงศ์กษัตริย์ต่อมาหลายพระองค์ จนกระทั่งถึงในสมัยของพญาธิปา เมืองหริภุญไชยสูญเสียอำนาจการปกครองให้แก่พระเจ้ามังรายแห่งแคว้นโยนกผู้ทรงเป็นปฐมกษัตริย์แห่งอาณาจักรล้านนา

1.2 ยุคล้านนา (สมัยราชวงศ์มังราย)

ในปีพ.ศ. 1863 หลังจากที่พระเจ้ามังรายตีเมืองหริภุญไชยได้ ก็ทำการเผาเมืองและย้ายเมืองหลวงแห่งใหม่ไปอยู่ที่เวียงกุมกาม (อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่) เพื่อให้ประทับเป็นการชั่วคราวและสร้างนครพิงค์อันเป็นราชธานีแห่งใหม่ของอาณาจักรล้านนาในเวลาต่อมา แม้ว่าเมืองหริภุญไชยจะถูกลดความสำคัญทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง แต่ยังคงมีความสำคัญในฐานะเมืองศูนย์กลางทางพุทธศาสนา จากราชประเพณีที่กษัตริย์เมืองเชียงใหม่หากทรงขึ้นครองราชย์จะต้องมานมัสการองค์พระบรมธาตุหริภุญไชยทุกครั้ง

1.3 ยุคพม่าปกครอง

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาจวบจนกรุงธนบุรีเป็นยุคเสื่อมของอาณาจักรล้านนาที่ไม่มีผู้ใดปกครองอย่างแท้จริง เป็นยุคที่เมืองต่างๆต้องทำศึกสงครามกับพม่าเพื่อกอบกู้เอกราชของตน เจ้ามหาศตั้งตนเป็นเจ้าเมืองลำพูนขึ้นกับพม่าและยกพลไปรบกับเจ้าหนานทิพนช้างผู้ครองนครลำปาง แต่ถูกยิงตายเสียก่อน ในช่วงนั้นเมืองลำพูนได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก

1.4 ยุคล้านนา (สมัยเจ้าเจ็ดตน)

ในสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระยาภาววิไลและพญาจำบ้านได้ร่วมกับกองทัพไทยต่อสู้กับพม่า โดยรวมพลที่เวียงป่าซาง (อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน) จนกระทั่งปี พ.ศ. 2348 เมื่อสงครามสิ้นสุดลงจึงได้มีการฟื้นฟูเมืองลำพูนขึ้นอีกครั้ง โดยพระยาภาววิไลเจ้าผู้ครองเมืองเชียงใหม่ได้แต่งตั้งพญาคำฝั้นซึ่งเป็นบุตรเจ้าแก้วซึ่งมีเชื้อสายเจ้าเจ็ดตนเช่นเดียวกันเป็นเจ้าผู้ครองเมืองลำพูนและนำไพร่พลจากเมืองเชียงใหม่ เมืองลำปางและเมืองยองในเขตรัฐฉานของประเทศพม่าให้มาตั้งบ้านเรือนอยู่ในเมืองลำพูน ในสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงเป็นช่วงที่เมืองลำพูนได้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยมีฐานะเป็นประเทศราชขึ้นกับกรุงเทพฯ

1.5 สมัยรัชกาลที่ 5

มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง โดยรวมเมืองต่างๆ เข้าเป็นหนึ่งมณฑล เช่น เมืองเชียงใหม่ เมืองลำพูนและเมืองลำปางรวมเป็นมณฑลลาวเฉียง การเป็นเมืองขึ้นของเมืองลำพูนก็สิ้นสุดลง มีการยกเลิกตำแหน่งเจ้าเมืองและพลตรีเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ จึงเป็นเจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์สุดท้าย ต่อมารัฐบาลกลางจึงแต่งตั้งข้าราชการแทนพระองค์จากส่วนกลางมาเป็นข้าหลวงเทศาภิบาลบริหารเมืองและเปลี่ยนชื่อมณฑลจากลาวเฉียงเป็นมณฑลพายัพแทน

1.6 สมัยรัชกาลที่ 7

ในปี พ.ศ. 2476 มีการปรับปรุงระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคและยกเลิกการบริหารแบบมณฑลเทศาภิบาล โดยให้จังหวัดเป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค เมืองลำพูนจึงเปลี่ยนเป็นจังหวัดลำพูน โดยมีฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย และมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นข้าราชการจากส่วนกลางสังกัดกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ปกครองสืบมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

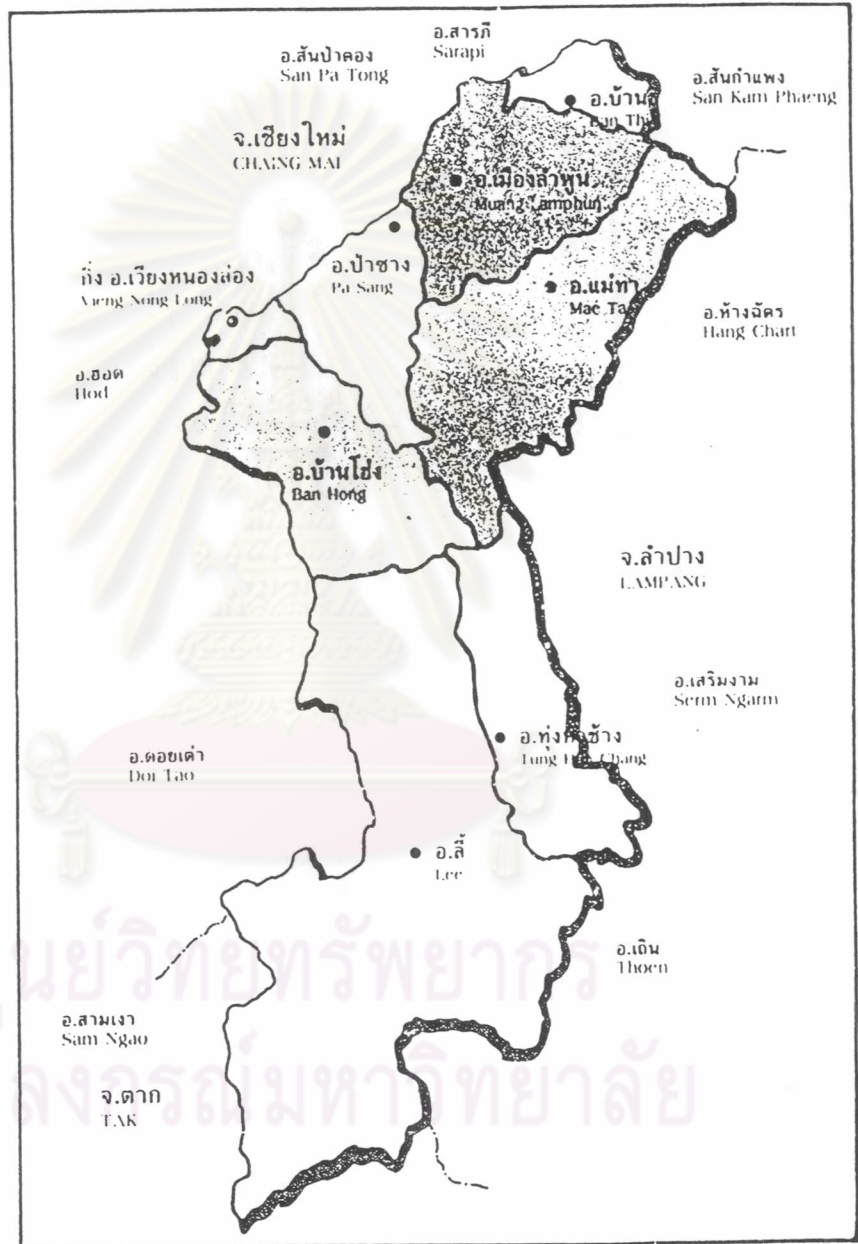
2. ลักษณะทางภูมิศาสตร์

จังหวัดลำพูนมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบหุบเขาและพื้นที่ภูเขา โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 4,505.882 ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่น ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสารภีและอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเถินอำเภอสบปราบจังหวัดลำปางและอำเภอสามเภา จังหวัดตาก
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอห้างฉัตรและอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอฮอด จอมทอง ดอยเต่า หางดงและสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก ข

แผนที่จังหวัดลำพูน

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

ชื่อ-กลุ่ม.....

ชื่อ-สกุล.....อายุ.....

ที่อยู่.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บอกภาษา

ชื่อ-นามสกุล :

ที่อยู่ปัจจุบัน :

อายุ :

ความสัมพันธ์ในครอบครัว :

สถานภาพ :

กลุ่มชาติพันธุ์ :

กลุ่มของบิดา-มารดา :

กลุ่มของคู่สมรส :

การศึกษา :

อาชีพ :

ภูมิลำเนา :

จำนวนภาษาและภาษาย่อยที่พูดได้ :

.....

ข้อมูลเพิ่มเติม (ถ้ามี) :

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกใช้ภาษาและภาษาย่อยในจังหวัดลำพูน

2.1 การใช้ภาษาและภาษาย่อยในชุมชน

2.1.1 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับสมาชิกในครอบครัว

.....

.....

2.1.2 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับเพื่อนบ้านในหมู่บ้าน

.....

.....

2.1.3 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับคนแปลกหน้า

.....

.....

2.1.4 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับกับพระที่วัด

.....

.....

2.1.5 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับครูที่โรงเรียน

.....

.....

2.1.6 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับตำรวจที่สถานีตำรวจ

.....

.....

2.1.7 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย

.....

.....

2.1.8 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล

.....

.....

2.2 การใช้ภาษาและภาษาย่อยนอกชุมชน

2.2.1 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับเจ้าหน้าที่ในที่ว่ากรอำเภอ

.....

.....

.....

.....

2.2.2 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับประชาชนทั่วไปในที่ว่ากรอำเภอ

.....

.....

.....

.....

2.2.3 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับแพทย์และพยาบาลที่โรงพยาบาล

.....

.....

.....

.....

2.2.4 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับกับประชาชนทั่วไปที่โรงพยาบาลลำพูน

.....

.....

.....

.....

2.2.5 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับเจ้าหน้าที่ที่ศาลากลางจังหวัดลำพูน

.....

.....

.....

.....

2.2.6 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับประชาชนทั่วไปที่ศาลากลางจังหวัดลำพูน

.....

.....

.....

2.2.7 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับแม่ค้าในตลาดสดเทศบาลเมืองลำพูน

.....

.....

.....

2.2.8 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับประชาชนทั่วไปที่ตลาดสดเทศบาลเมืองลำพูน

.....

.....

.....

2.2.9 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับพระสงฆ์ที่วัดพระธาตุหริภุญไชย

.....

.....

.....

2.2.10 การใช้ภาษาและภาษาย่อยกับประชาชนทั่วไปที่วัดพระธาตุหริภุญไชย

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อภาษา ภาษาย่อยและชื่อกลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มตัวอย่าง	ชื่อกลุ่มชาติพันธุ์	ชื่อภาษาและภาษาย่อย
1. กลุ่มไทยกลาง		
2. กลุ่มไทยเชียงใหม่		
3. กลุ่มไทยลำพูน		
4. กลุ่มยอง		
5. กลุ่มลื้อ		
6. กลุ่มมอญ		
7. กลุ่มปะกาเกะญอ		
8. กลุ่มโพรง		

ข้อสังเกต (ถ้ามี) :

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ระดับความสำนึกทางชาติพันธุ์

4.1 ท่านสามารถเล่าประวัติบรรพบุรุษหรือผู้อาวุโสในท้องถิ่นได้

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 ท่านสามารถบอกชื่อและเล่าเรื่องเพื่อนสนิทในกลุ่มเดียวกันได้

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 ท่านสามารถบอกชื่อเครื่องแต่งกายอันเป็นเอกลักษณ์ได้

.....

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.4 ท่านสามารถบอกชื่อและเล่าเรื่องประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.5 ท่านสามารถบอกชื่อและขั้นตอนการทำอาหารอันเป็นเอกลักษณ์ได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

รายละเอียดเกี่ยวกับผู้บอกภาษา

กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มไทย กลาง	กลุ่มไทย เชียงใหม่	กลุ่มไทย ลำพูน	กลุ่มยอง	กลุ่มลื้อ	กลุ่ม มอญ	กลุ่มปะ กาเกอญอ	กลุ่ม โพรง
พิสัยอายุ	45-70	55-75	48-80	57-73	50-77	56-74	64-79	56-82
ค่าเฉลี่ยอายุ	62.5	65	64	65	63.5	65	71.5	79
เพศ(ช/ญ)	7/3	5/5	6/4	8/2	3/7	5/5	9/1	4/6
ระดับการศึกษา								
ต่ำกว่าประถมศึกษา	0	0	0	0	0	0	6	2
ประถมศึกษา	6	6	9	8	10	2	4	8
มัธยมศึกษา	4	4	1	2	0	7	0	0
ปริญญาตรี	0	0	0	0	0	1	0	0
สูงกว่าป.ตรี	0	0	0	0	0	0	0	0

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวเพ็ญจันทร์ พันธุ์ฤกษ์ เกิดวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2518 ที่จังหวัดลำพูน สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2540 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2544

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย